

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Derleme Makalesi

BUGU
Journal of Language and Education

2/3, 250-291

Makale Geliş Tarihi: 09.08.2021

TÜRKİYE

Makale Kabul Tarihi: 27.08.2021

Alyılmaz, C. (2021). Türk dünyası sevdalısı, araştırmacı, yazar, şair İbrahim Terzioğlu ve “hüma yağmurları”. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(3), 250-291. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.61>

TÜRK DÜNYASI SEVDALISI, ARAŞTIRMACI, YAZAR, ŞAİR İBRAHİM TERZİOĞLU VE “HÜMA YAĞMURLARI”

Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi calyilmaz@gmail.com ORCID

Öz

İbrahim TERZİOĞLU, 15 Kasım 1964 tarihinde Erzurum’da (Ilıca’nın Ovacık Nahiyesi’nin Çatak köyünde) dünyaya gelir.

Ailesinin Ankara’ya göç etmesi üzerine ilkokulu, ortaokulu ve lise öğrenimini Ankara’da tamamlar. Yükseköğrenimine Karadeniz Teknik Üniversitesinde başlayan TERZİOĞLU, yükseköğrenimini Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde tamamlar.

Askerlik hizmeti sonrasında bir süre aile şirketine inşaat ve restorasyon işleriyle uğraşır.

TERZİOĞLU, 1994 yılında Keçiören Belediyesinde kültürden, sanattan ve Türk dünyasından sorumlu “Başkan Yardımcısı” olarak göreve başlar. Bu görevi 15 yıl boyunca başarılı bir şekilde sürdürür. Keçiören’in “modern” ve “tarihî kent” hüviyeti kazanmasına önemli katkılarda bulunur. 2009 yılında Keçiören Belediyesindeki görevi biten TERZİOĞLU, aynı yıl “uzman” olarak Elmadağ Belediyesinde görevlendirilir; buradaki görevini 2018 yılına kadar sürdürür ve sonrasında emekliye ayrılır.

TERZİOĞLU, Keçiören Belediyesinde ve Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğinde görev yaptığı yıllarda Türk Cumhuriyetleri’nin ve Türk dünyasının birliği ve dayanışması için önemli çalışmalar yapar.

TERZİOĞLU, “kent planlayıcısı”, “yönetici” sıfatlarının yanında “araştırmacı”, “yazar” ve “şair” kimlikleriyle de tanınmıştır.

TERZİOĞLU’nun eserlerini “şiir kitapları”, “araştırma - inceleme eserleri” ve “editörlüğünü yaptığı eserler” olmak üzere üç grupta değerlendirmek mümkündür.

Hüma Yağmurları, TERZİOĞLU’nun 2021 yılının Nisan ayında yayımlanmış şiir türünde 7. eseridir. Kitapta toplam 98 şiir bulunmaktadır.

Bu makalede önce TERZİOĞLU’nun öz geçmişi hakkında bilgi verilmekte; sonra da *Hüma Yağmurları* adlı kitap değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: İbrahim TERZİOĞLU, Türk dünyası, araştırmacı, yazar, şair, *Hüma Yağmurları*.

**TURKIC WORLD ENTHUSIAST, RESEARCHER, AUTHOR, POET
İBRAHİM TERZİOĞLU AND “HÜMA YAĞMURLARI”**

Abstract

İbrahim TERZİOĞLU was born in a village named Catak located in the Ovacık district of Ilica, Erzurum, on the 15th of November, 1964.

Upon moving to Ankara with his family, he completed his primary, middle, and high school education there. TERZİOĞLU, who started his university education at Karadeniz Technical University, completed his studies at Gazi University, Faculty of Economics and Administrative Sciences.

After his military service, he worked in the family company, which focused on construction and restoration, for a while

TERZİOĞLU started working at the Keçiören Municipality in 1994 as the “Deputy Mayor” responsible for art, culture, and the Turkic world. He successfully held the position for 15 years and TERZİOĞLU made significant contributions to the Keçiören district to gain a “modern” and “historical” identity. TERZİOĞLU, whose duty in the Keçiören Municipality came to an end in 2009, was appointed to the Elmadağ Municipality as an “expert” in the same year. TERZİOĞLU successfully held the position until 2018, when he retired.

During his years at Keçiören Municipality and the Union of Engineers and Architects of the Turkic World, TERZİOĞLU carried out important projects for the Turkic Republics’ unity and solidarity and the Turkic Republics World.

He is known as a researcher, writer, and poet, in addition to his roles as a “city planner” and “manager”.

It is possible to evaluate the works of TERZİOĞLU in three groups, namely “poetry books”, “research and analysis works”, and “works he edited”.

Hüma Yağmurları is TERZİOĞLU’s 7th poetry book, published in April 2021, in which are a total of 98 poems.

This article firstly gives information about TERZİOĞLU’s background and then touches upon his book, *Hüma Yağmurları*.

Keywords: İbrahim TERZİOĞLU, Turkic World, researcher, writer, poet, *Hüma Yağmurları*.

1. İbrahim TERZİOĞLU'nun Öz Geçmişi¹:

TERZİOĞLU, bugün Özbekistan sınırları içinde kalan topraklardan Anadolu'ya (Karadeniz Bölgesi'ne ve Doğu Anadolu Bölgesi'ne) gelip yerleşen ve “TERZİOĞULLARI” diye tanınan bilinen sülaledendir. TERZİOĞLU'nun babası inşaat işleriyle uğraşan (merhum) Nurullah Bey'dir. Annesi ise Nahçıvanlı bir ailenin kızı olan ev hanımı (merhume) Mavuş Hanım'dır.

İbrahim TERZİOĞLU, Nurullah - Mavuş çiftinin dokuz çocuğunun (6 erkek, 3 kız) en küçüğü olarak 15 Kasım 1964 tarihinde Erzurum'da (Ilıca'nın Ovacık Nahiyesi'nin Çatak köyünde) dünyaya gelir. O, henüz çocuk yaşlarda iken ailesi Ankara'ya göç eder. TERZİOĞLU, ilk ve ortaöğrenimini Ankara'da tamamlar.

Foto 1: TERZİOĞLU'nun ilkokul yıllarında çekilmiş bir fotoğrafı

¹ TERZİOĞLU'nun öz geçmişine ait bilgiler esas itibarıyla Semra ALYILMAZ tarafından yayımlanan İbrahim Terzioğlu ve “Keçiören Şehrengizi” (Alyılmaz, 2010, s. 750-762) adlı makaleden hareketle yazılmıştır. TERZİOĞLU'nun hayatı ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bk. Alyılmaz, agm.

Siyasi hadiseler yüzünden lise öğrenimi sırasında Erzurum Atatürk Lisesine nakil yaptırır. Bir süre burada okuduktan sonra tekrar Ankara'ya döner; lise öğrenimini Anafartalar Lisesinde tamamlar.

Foto 2: TERZİOĞLU'nun lise yıllarında arkadaşlarıyla birlikte çekilmiş bir fotoğrafı

TERZİOĞLU, 1982 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesinde başlayan yükseköğrenimini 1986 yılında Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde tamamlar.²

Foto 3: TERZİOĞLU'nun üniversite yıllarında çekilmiş bir fotoğrafı

Foto 4: TERZİOĞLU'nun üniversite yıllarında arkadaşlarıyla birlikte çekilmiş bir fotoğrafı

² TERZİOĞLU, tarihe olan ilgisi, bilgisi ve araştırmaları sebebiyle Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Tarih Bölümüne kayıt yaptırmıştır. Bu bölümdeki öğrenimini de başarılı bir şekilde sürdürmekte ve son sınıfta okumaktadır.

TERZİOĞLU, yükseköğrenimini tamamladıktan sonra 1987 yılında askere alınır; Çerkezköy 3. Zırhlı Tugay Komutanlığında “Asteğmen” olarak askerî görevini yerine getirir.

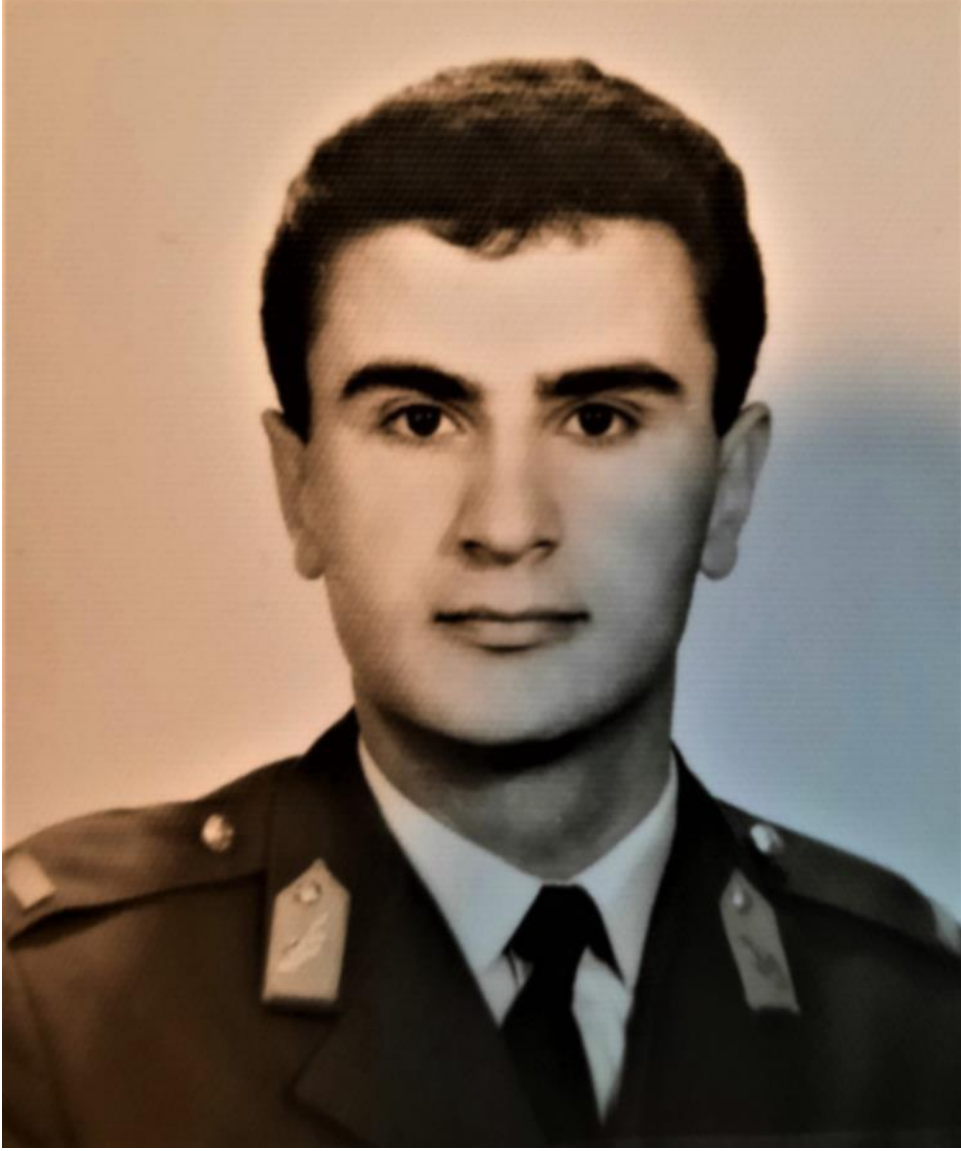

Foto 5: TERZİOĞLU'nun askerî görevini yaparken çekilmiş bir fotoğrafı

İbrahim TERZİOĞLU, askerlik görevini yerine getirdikten sonra inşaat, restorasyon ve konservasyon işleri yapan aile şirketinde yönetici olarak çalışır. İşini doğru ve güzel yapabilmek için Moskova'da ve Roma'da incelemelerde bulunur; bilgisini ve görgüsünü artırır. Ülkemizdeki pek çok vakıf eserinin yeniden hayat bulmasında önemli rol oynar.

TERZİOĞLU, 1994 yılında Keçiören Belediyesinde kültürden, sanattan ve Türk dünyasından sorumlu “Başkan Yardımcısı” olarak göreve başlar. Bu görevi 15 yıl boyunca başarılı bir şekilde sürdürür. Keçiören'in “modern” ve “tarihî kent” hüviyeti kazanmasına önemli katkılarda bulunur. Belediye tarafından inşa edilen her mimari yapıda (başta Estergon Kalesi ve Estergon Türk Kültür Merkezi olmak üzere); parkta, bahçede, anıtta, yazıtta, heykelde, sanat eserinde, düzenlenen bilimsel - akademik toplantıda TERZİOĞLU'nun mesleki ve sanatsal birikiminin, alın terinin, göz nurunun olduğu inkâr edilemez bir gerçektir (Alyılmaz, 2010, s. 750).

Foto 6: TERZİOĞLU'nun Estergon Türk Kültür Merkezinin yapım çalışmalarını takip ederken çekilmiş bir görüntüsü

Foto 7: Tasarımında ve yapımında TERZİOĞLU'nun büyük katkıları bulunan Estergon Türk Kültür Merkezinin genel bir görüntüsü (Foto: C. ALYILMAZ)

Foto 8: Heykeltıraş Halük TEZONAR (1942-1994) tarafından yapılan, tasarımında ve yapımında TERZİOĞLU'nun büyük katkıları bulunan Keçiören Belediyesinin önündeki (Türk büyüklerini temsil eden) heykellerin genel görüntüsü (Foto: C. ALYILMAZ)

Foto 9: Tasarımında ve yapımında TERZİOĞLU'nun katkıları bulunan Keçiören Belediyesinin önündeki Orhun Yazıtları'nın imitasyonlarının genel görüntüsü (Foto: C. ALYILMAZ)

TERZİOĞLU, Keçiören Belediyesinde görev yaptığı yıllarda henüz bağımsızlığına kavuşmuş olan Türk Cumhuriyetleri'nin âdeta gönüllü elçisi olur. Nitekim o, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında ilişkilerin kurulmasında ve gelişmesinde en önde yer alanlardan biridir. TERZİOĞLU'nun adı “vefa” değeriyle âdeta özdeşleşmiştir. O, “*Vefası olmayanın kutsal olmaz!*” ilkesine inanmış; her zaman (sonu neye mal olursa olsun) dostları, milleti, devleti ve Türk dünyası için vefakârane ve fedakârane tavır sergilemiştir. Onu Türk dünyasına, Türk ellerine (Nahçıvan'dan, İran'a, İran'dan Turan'a) götüren de aslında atalarına, ata yurtlarına duyduğu “sevda” ve “vefa” duygusudur.

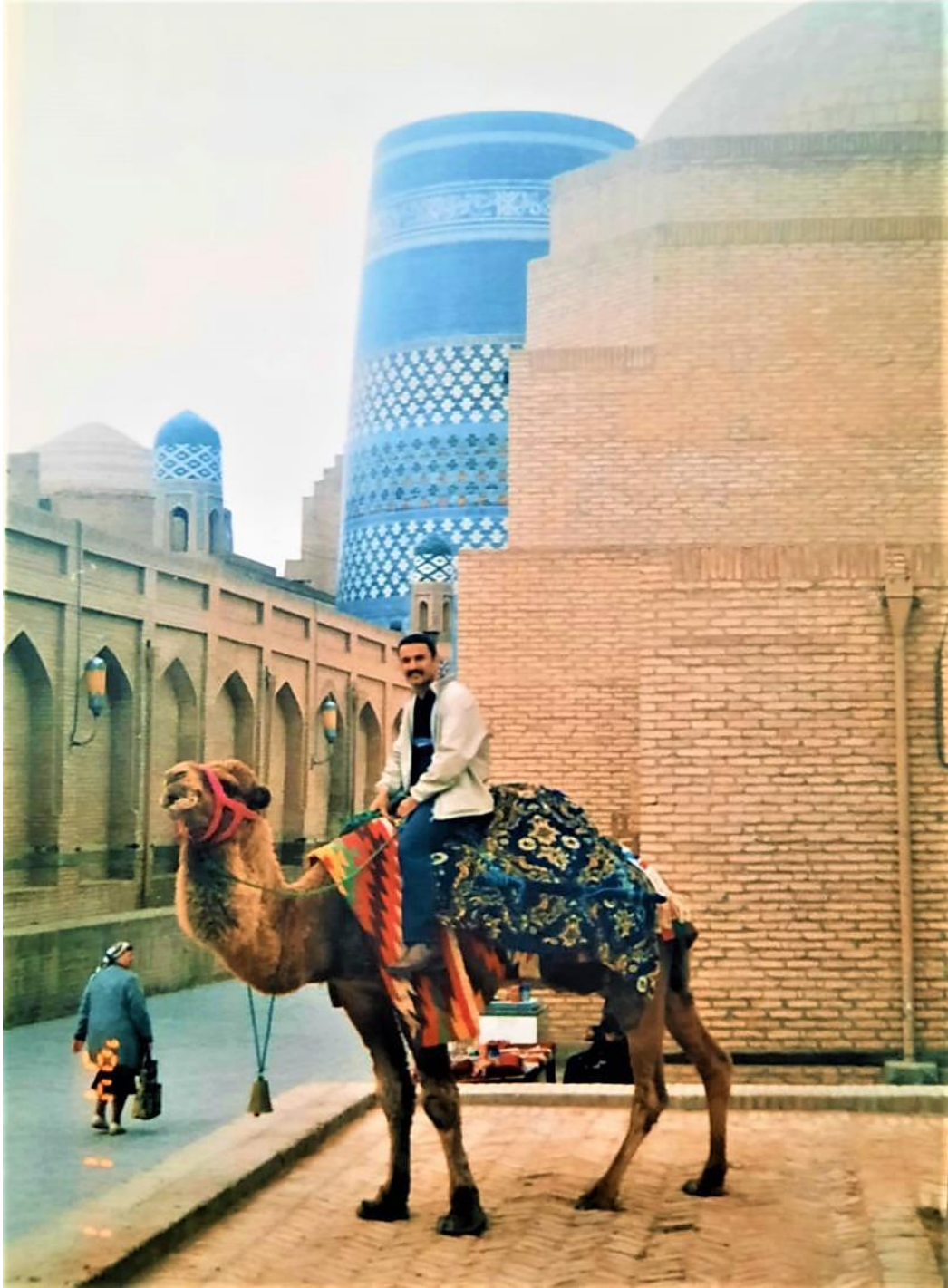

Foto 10: TERZİOĞLU'nun Hive'de (Özbekistan) çekilmiş bir fotoğrafı

Türk Cumhuriyetleri'nin ve Türk dünyasının önemli şahsiyetlerini evinde ağırlar; onlar ve onların ülkeleri için yapılması gerekenleri en önemli görev olarak kabul edip “karşılıksız ve çıkarsız bir şekilde” yerine getirir. Kuruluşundan bugüne kadar TÜRKSOY'a danışmanlık yapar; TÜRKSOY'un büyük organizasyonlarının düzenlemesine yardım eder; önemli konuklarını ağırlar.

*Foto 11: TERZİOĞLU'nun Burana'da (Kırgızistan) çekilmiş bir fotoğrafı
(Foto: C. ALYILMAZ)*

TERZİOĞLU, Türk dünyasına yönelik çalışmaları ve eserleri sayesinde 2012 yılında Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı tarafından “Türk Dünyası Hizmet Ödülü”ne layık görülür. Ödül, söz konusu vakıf yöneticileri tarafından Gürcistan’ın başkenti Tiflis’te (Pedagoji Üniversitesinde) 18 Nisan 2012 tarihinde düzenlenen 40’a yakın ülkeden bilim insanlarının katıldığı törende kendisine takdim edilir.

Foto 12: TERZİOĞLU, Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı tarafından verilen “Türk Dünyası Hizmet Ödülü”nü alırken (Foto: S. BAKIR)

Foto 13: TERZİOĞLU'na Valeh Hacilar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı tarafından verilen "Türk Dünyası Hizmet Ödülü" nün belgesi

Foto 14: TERZİOĞLU'nun Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanında (Bakü) çekilmiş fotoğrafı
(Foto: C. ALYILMAZ)

TERZİOĞLU’na Türk dünyasına yönelik çalışmalarından dolayı 2013 yılında Kazakistan’daki Abay Üniversitesi tarafından “Fahri Doktora”, yine aynı yıl Kırgızistan’daki Oş Üniversitesi tarafından da “Fahri Profesörlük” payeleri verilir.

TERZİOĞLU, Keçiören Belediyesinde çalışırken bir şair ve sanatkâr hassasiyetiyle kentin peyzajıyla, park ve bahçe işleriyle, ağaçlandırılmasıyla da yakından ilgilenir. Bu sebeple başına gelmedik kalmaz; içme suyuyla ağaç suladığı gerekçesiyle ASKİ tarafından şikâyet edilir³; 3 yıl 7 ay ceza alır ve yıllarca mahkemelere gidip gelmek zorunda kalır. YARGITAY’ın davayı bozması üzerine şikâyetçi kurumla anlaşarak davadan beraat eder. O, bu durumu meslek hayatının en trajikomik hadiselerinden biri olarak değerlendirir.

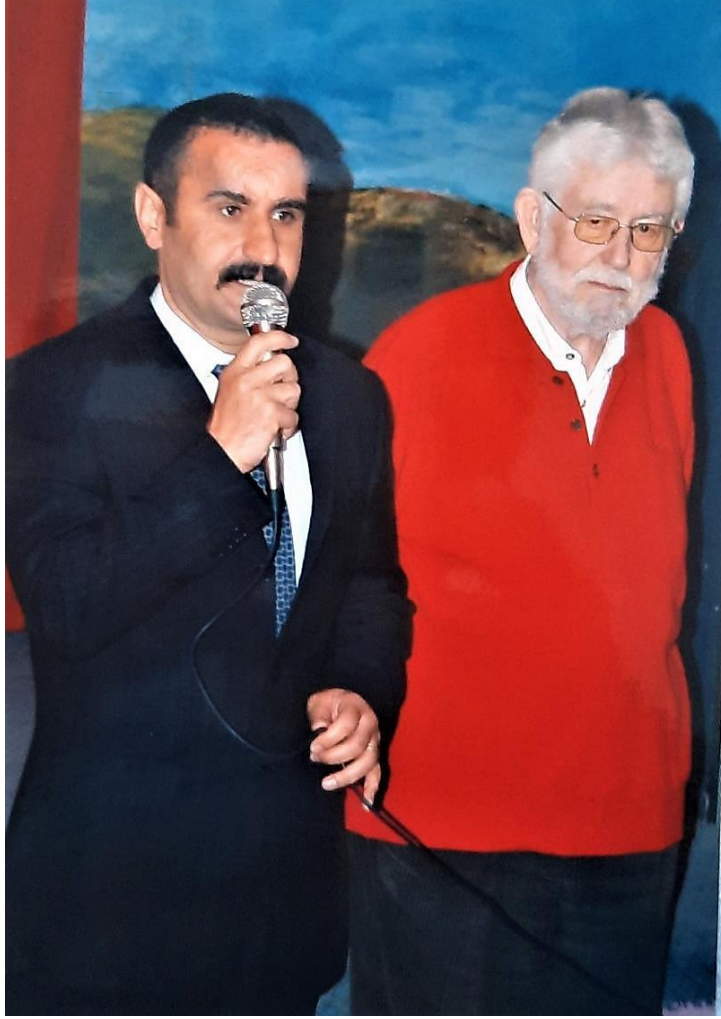

Foto 15: TERZİOĞLU’nun TEMA Vakfı Başkanı (merhum) Hayrettin KARACA ile çekilmiş bir fotoğrafı

Yönetim değişikliği sebebiyle Keçiören Belediyesindeki görevi 2009 yılında biten TERZİOĞLU, aynı yıl “uzman” olarak Elmadağ Belediyesinde görevlendirilir. TERZİOĞLU, buradaki görevini 2018 yılına kadar sürdürür ve sonrasında emekliye ayrılır.

³ Aslında sulama içme suyuyla yapılmamış; o dönem DSİ’den izin alınarak açılan kuyulardan sağlanan suyla yapılmıştır.

TERZİOĞLU, amcasının kızı olan Safiye Nurdan Hanım'la evlidir. Emincan, Fahriye Nur ve Miraycan adlarını taşıyan üç çocuğun babası; 2 de torunun (Hüma Yağmur'un ve Nihal İpek'in) dedesi olan TERZİOĞLU, hâlihazırda zamanının büyük bölümünü oğlu Emincan'ın sahibi olduğu Emin Antik Sanat Merkezinde kültür ve sanat eserleriyle ilgili sergiler ve toplantılar düzenleyerek geçirmektedir.

Foto 16-17: TERZİOĞLU'nun Emin Antik Sanat Merkezinde çekilmiş görüntüleri (Fotolar: Emincan TERZİOĞLU)

Foto 18: TERZİOĞLU'nun Emin Antik Sanat Merkezinde oğlu Emincan, (Eski Bakanlardan) Şevket Bülent YAHNİCİ ve (iş arkadaşı) Mustafa KAKLI ile birlikte çekilmiş bir fotoğrafı

Foto 19: TERZİOĞLU'nun Emin Antik Sanat Merkezinde düzenlediği "Kent Konseyi" toplantısına katılanların topluca çekilmiş görüntüsü

Foto 20: Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nazmi BİLGİN ile Mimar A. Ragıp BULUÇ'un Emin Antik Sanat Merkezinde çekilmiş bir fotoğrafı

Foto 21: TERZİOĞLU, Ankara Kültür ve Turizm İl Müdürü Ali AYVAZOĞLU ile Emin Antik Sanat Merkezinde

2. İbrahim TERZİOĞLU ile Tanışma ve Birlikte Çalışma:

İnsanoğlu, yaratılan varlıklar içinde en ilgi çekici özelliklere sahip olandır. Kendi türüyle birlikte yaşamak ve dayanışmak zorunda olan insanoğlunun özelliklerinin yalnızca bir kısmını belirtmek için bile ciltler dolusu eser yazmak gerekir. “*Her insan bir dünyadır*” sözü bu bağlamda son derece anlamlıdır. İnsanoğlu tercihleri kendine bırakıldığında mutlu olmanın yollarını (bazen bedelini ağır ödemek zorunda kalsa da) amaçları, ihtiyaçları, istekleri ve hayalleri doğrultusunda bulur. Ancak içinde yaşanılan dünyanın kendi gerçekleri, herkesin uymak zorunda olduğu kanunlar ve toplumsal kurallar, insanın davranışlarını sınırlar; mümkünün alanını tüketmesine ve arzu ettiği ölçüde mutlu olabilmesine engel olur. İşte böyle anlarda bazı insanlar mutlu olabilmek için farklı yolları seçerler. Dağlarda, bayırlarda kurtların kurtlarla; gökyüzünde kartalların kartallarla birlikte yaşadıkları hayata benzer bir hayatı tercih ederek kendileri gibi olanlarla farklı ortamlarda bir araya gelip mutlu olmanın yollarını ararlar. Bazen kültür, sanat, edebiyat, bilim... bir araya gelmeye vesile olur. Bizim İbrahim TERZİOĞLU ile bir araya gelişimiz de biraz böyle oldu.

Orhun Yazıtları'nı kurtarmak ve Moğolistan'daki eski Türk kültür ve uygarlık eserlerini ortaya çıkarmak amacıyla 1995 yılında Türkiye Cumhuriyeti ve Moğolistan Cumhuriyeti arasında anlaşmalar imzalanmış; anlaşmalar çerçevesinde TİKA tarafından 1997 yılında fiili olarak (adına “Moğolistan'daki Türk Anıtları Projesi” denilen) bir proje başlatılmış; ben de bu projeye aynı yıl “Epigrafi (Yazıt Bilimi) Kolu Başkanı” olarak davet edilmişim. Söz konusu proje kapsamında 1999 yılında Moğolistan'da yaklaşık 2 ay araştırma ve incelemeler yaptıktan sonra Türkiye'ye dönmüş; Moğolistan'da gerçekleştirmiş olduğum çalışmalarla ilgili raporumu TİKA'ya sunmak üzere de Ankara'ya gelmişim. Moğolistan'dan Ankara'ya gelirken Ulaanbataar - Pekin, Pekin - İstanbul, İstanbul - Ankara arasında uçakla seyahat etmiş; bekleme süreleriyle birlikte yaklaşık 24 saat süren çok zor bir yolculuğa katlanmak zorunda kalmışım.

Ankara'ya geldiğimde beni dönemin Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarının koordinasyonundan bu bağlamda TİKA'dan sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Abdulhalûk M. ÇAY'ın Özel Kalem Müdürü Fikretin ÖZKAYA karşıladı. Elbette özel kalem müdürlerinin böyle bir görevi yoktu. Ancak Fikretin ÖZKAYA, Erzurumluydu ve benim de Atatürk Üniversitesinde okurken dönem arkadaşım. 1982-1986 yılları arasında ben Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde; ÖZKAYA ise İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde okumuştuk. Benim Moğolistan'dan döneceğim günü ve saati bilen Fikretin Bey, büyük nezaket ve hassasiyet gösterip bizzat kendisi beni almaya gelmişti. Ankara'ya geldiğimde Türkiye saatiyle saat 18.00; Moğolistan saatiyle 02.00 idi. Türkiye ile Moğolistan arasındaki saat farkı tam 6 saattir. Yani benim Ankara'ya indiğim saat Moğolistan'da uyku saatimdi. Hem saat farkından hem de uzun süren yolculuktan dolayı âdeta uyurgezer gibiydim. Fikretin Bey'le görüşüp birbirimize hâl hatır sorduktan sonra bana “*Cengizciğim buradan direkt olarak Erzurumlu bir arkadaşımızın düzenlediği davete gideceğiz*” dedi. *Yorgunluk ve uykusuzluk yüzünden katılacak durumda olmadığımı, beni otele bırakıp kendilerinin davete katılmalarını* söyledim. Ancak benim Moğolistan'dan geleceğimi ve davete katılacağımı davetli birkaç arkadaşına söylediğimi, gitmezsem onlara ayıp olacağını söyleyince mecburen davetin yapılacağı eve gitmeyi kabul ettim. Tanışma sırasında adının İbrahim TERZİOĞLU olduğunu, Keçiören Belediye Başkan Yardımcısı olarak görev yaptığını öğrendiğim ev sahibi bizi son derece samimi bir şekilde karşıladı. Birkaç dakika oturduktan ve birazcık sohbetten sonra Fikretin Bey benim çok yorgun ve uykusuz olduğumu İbrahim Bey'e söyleyip dinlenebileceğim bir ortamın olup olmadığını sordu. O da beni alıp otantik dokümanlarla donatılmış bir odaya götürdü. Bana “*Hocam, biz*

Erzurumluyuz; kardeşiz. Bu ev de sizin eviniz. Rahatınıza bakın; uyuyun. Davetliler henüz gelmediler. Onlar bir iki saat sonra ancak gelirler. Ben o zaman gelip seni uyandırırım” dedi ve uyuyabileceğim ortamı hazırlayıp gitti. Yaklaşık iki saat süren deliksiz uykudan sonra İbrahim Bey gelip beni uyandırdı; hazırlığımı yapıp davetlilerin arasına katıldım. Ben davetin yapıldığı salona girdiğimde 5-10 kişi vardı. Gecenin ilerleyen saatlerinde davete katılanların sayısı yaklaşık 20-25 kişiyi buldu. Gece boyunca Erzurumlu Halk Müziği Sanatçısı Nurullah AKÇAYIR saz çalıp türkü söyledi; Erzurum fıkraları anlattı; davetliler de ona eşlik ettiler. Beraberinde nefis yemekler yenildi ve Erzurumluların olmazsa olmazı semaver çayları birbiri ardınca içildi. Sohbetin ilerleyen saatlerinde davete dönemin Keçiören Belediye Başkanı Turgut ALTINOK da katıldı. Bütün yorgunluğuma rağmen hayatımda unutamayacağım (seçkin ve saygın konukların da katıldıkları) çok özel bir güne tanıklık etmişim.

İbrahim TERZİOĞLU ile tanışmamız işte böyle bir ortamda kendilerinin Keçiören'deki evinde gerçekleşmişti. Aradan yaklaşık 4 yıl geçti. 2003 yılında dönemin Karayolları Genel Müdürü (hemşehrim) Hicabi ECE, beni telefonla arayıp *2002 yılında Türkiye Mühendisler ve Mimarlar Birliğinin kurulduğunu; bunun Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğine dönüştürülmek istendiğini, benim de bu hususta kendilerine yardımcı olmamı* istedi. Hicabi ECE, benden söz konusu kurumun yetkililerine bahsetmiş; yapılacak ilk toplantıya benim de davet edilmemi istemiş. 3 Mayıs 2003 tarihinde Keçiören Belediyesinde Başkan Yardımcısı İbrahim TERZİOĞLU'nun odasında bir araya geldik. Tanışma sırasında TERZİOĞLU'na kendisini daha önce tanıdığımı söyledim. TERZİOĞLU, *Belediyedeki işler yüzünden o kadar çok insanla tanışıyoruz ki ister istemez unutuyoruz. Acaba ne zaman tanışmıştık?* dedi. Ben de evlerindeki davetten ve yaşadığımız o güzel anlardan bahsedince hem o hem de oradakiler çok şaşkırdılar.

Ben de TERZİOĞLU da mühendis değildik. Ancak her ikimiz de Türk dünyasıyla yakından ilgilenen, Türk dünyasını iyi bilen, bu hususta bilgili, birikimli ve deneyimli insanlardık. Türkiye Mühendisler ve Mimarlar Birliğinin Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğine dönüştürülmesine, teşkilatlanmasına, gelişmesine, uluslararası nitelik kazanmasına ve tanınmasına büyük katkılar sağladık. Türklerin göçebe değil; köklü ve yerleşik kültür ve uygarlığa sahip olduğunu kanıtlayanın gayreti içinde olduk. Pek çok seçkin ve saygın bilim, kültür ve sanat insanının bir araya gelip birlikte Türk dünyası için çalışmalar yapmasına öncülük ettik. Yaptığımız, gerçekleştirdiğimiz çalışmalar o dönemlerde ilk ve öncü çalışmalardı.

Yaklaşık 10 yıl boyunca da hiçbir menfaat beklemeden, hiçbir kuruş almadan üstelik de ciddi anlamda zaman, emek ve para harcayarak söz konusu kuruma birlikte hizmet ettik. Kurultaylar, sempozyumlar, şehrengizler düzenledik. Yapmış olduğumuz her faaliyet hem yurt içinde hem yurt dışında (Türk dünyasında) büyük yankılar uyandırdı. Yaptığımız faaliyetler bir kurumun değil; Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk Cumhuriyetleri'nin ortak faaliyetleri, bilimsel-akademik şölenleri hâline geldi.

Foto 22: Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği tarafından Ankara'da düzenlenen kurultaya katılanlardan Prof. Dr. Oktay ASLANAPA, Avrupa Güzellik Kraliçesi Günseli BAŞAR ve Prof. Dr. Turan YAZGAN'ın birlikte çekilmiş oldukları bir görüntü (Foto: C. ALYILMAZ)

Foto 23: TERZİOĞLU'nun Astana'da düzenlenen Türk Dünyası Mimarlık ve Şehircilik Kurultayı'nda çekilmiş fotoğrafı (Foto: C. ALYILMAZ)

Dünyanın seçkin ve saygın bilim insanlarının büyük istekle katıldıkları sempozyumlar, bilimsel-akademik toplantılar, kurultaylar (Bursa Şehrengizi, Kars Şehrengizi, Astana Kurultayı, Trabzon Kurultayı, Kafkas Halkları Dostluk ve Kardeşlik Kurultayı...), yayımlanan birbirinden değerli eserler, bildiri kitapları ve İbrahim TERZİOĞLU'nun editörlüğünde yayımlanan ve Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği tarafından dünyanın dört bir yanına ulaştırılan *İpek Yolu Medeniyetleri* dergisi... Türk Cumhuriyetleri'ne yapılan ziyaretler, Türk Cumhuriyetleri'nden yapılan ziyaretler ve alan araştırmaları... Pek çok üniversitenin ve enstitünün yapamadıklarını yapan, gerçekleştiren bizlerin kılavuzluk ettiğimiz Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği...

Foto 24: TERZİOĞLU'nun ALYILMAZ ile birlikte Cengiz AYTMATOV'un kabrini ziyaret ederken çekilmiş bir fotoğrafı (Foto: O. MERT)

Foto 25: TERZİOĞLU'nun Kırgızistan-Manas Üniversitesinde çekilmiş bir fotoğrafı
(Foto: C. ALYILMAZ)

Foto 26: TERZİOĞLU'nun Bişkek'te Ressamlar Çarşısında çekilmiş bir fotoğrafı
(Foto: C. ALYILMAZ)

Foto 27: TERZİOĞLU'nun ünlü yazıt bilimci Prof. Dr. Meşedihanım NİMET ile birlikte (NİMET'in Bakü'deki evinde) çekilmiş fotoğrafı (Foto: C. ALYILMAZ)

Bütün güzel şeylerin bir sonu vardır; benim ayrılığımın da elbette pek çok sebebi. Devlete, millete, Türk dünyasına hizmet, bir süre sonra şahıslara hizmete dönüşünce ben 15.03.2013 tarihinde Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğinden ayrılma kararı aldım. Benden birkaç ay sonra da İbrahim TERZİOĞLU'nun Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğinden ayrıldığını; ayrılma kararında “benim ayrılığımın da önemli rol oynadığı”nı öğrendim.

Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğinden ayrıldıktan sonra TERZİOĞLU'yla ilişkilerimiz kardeş ve dost olarak bugüne kadar devam etti.

Foto 28: TERZİOĞLU'nun Uluslararası TEKE Derneği mensuplarıyla Burana'daki (Kırgızistan) bir heykelin yanında çekilmiş fotoğrafı (Foto: N. ŞABDANALIYEV)

3. İbrahim TERZİOĞLU'nun Eserleri:

TERZİOĞLU'nun eserlerini “şair kitapları”, “araştırma - inceleme eserleri” ve “editörlüğünü yaptığı eserler” olmak üzere üç grupta değerlendirmek mümkündür.

3.1. TERZİOĞLU'nun şair kitapları:

TERZİOĞLU, ilk şair kitabını (*Yürek Nefesi*) 1991 yılında yayımlar. Son şair kitabı (*Hüma Yağmurları*) ise 2021 yılında BENGÜ Yayınevi tarafından yayımlanır.

TERZİOĞLU'nun farklı zamanlarda yazmış olduğu şiirlerini bir araya getirip yayımladığı diğer şair kitapları şunlardır: *Mavi Yıldız* (2001), *Bakırdan Tenler* (2006), *Bir Bulut Olsam* (2009), *Seher Yıldızı* (2010) ve *Kervancı* (2010).

Foto 29-34: TERZİOĞLU'nun şair kitaplarının kapaklarına ait görüntüler

TERZİOĞLU'nun şiirlerinde duygularını, düşüncelerini, yaşamışlıklarını, gerçeklerini, hayallerini hem gelenekten gelen söz sanatlarını ve mazmunları hem de kendisine özgü imgeleri, sözcükleri ve söz sanatlarını kullanarak yalın bir dille ve ustaca ifade ettiği dikkati çeker.

İster doğuştan gelen ve Tanrı vergisi olan bir özellik olarak isterse de sonradan elde edilen bir kazanım ve ön ad olarak kabul edilsin “şair” olmak da “şair” kimliğini taşıyıp bu kimliğini uzun yıllar boyunca muhafaza etmek de zordur. TERZİOĞLU'nun bugüne kadar şair kimliğini korumasında (7 şiir kitabı yayımlamasında) şiirlerinde kullandığı dilin yalınlığının ve içtenliğinin, şiirlerinin Türk kültürüne, Türk yaşayış ve inanışına ait değerleri yoğun bir şekilde barındırmasının, bireysel ve toplumsal konuları hedef kitlesinin hassasiyetlerini de göz önünde bulundurup dikkatlere sunmasının, kendi hikâyesiyle “kendi gibi kalabalıklar içinde yalnız kalanların ve yalnız kalanların acısıyla buram buram yananların hikâyesi”ni birleştirmeyi başarmasının rolü oldukça fazladır:

*Benim Hikâyem
Bu benim hikâyem,
Bir damla suyla yola koyulan
Düşe, kalka
Acı ve tasayla yoğrulan.
Bu bendim,
Bir dağ köyünden kopup,
Ufak ufak
Şehir kalabalığında kaybolan.
Bendim,
Kendi sessizliğimin,
Yalnızlığımın içinde büyüyen.
Bendim,
Koptuğum kayaları,
Hacerü'l-Esved sanan.
Bendim,
Hasreti buram buram yaşayan.
Bendim,
Her gölgeyi anam sanan.
Bu hikâye
Evet bu hikâye,
Benim hikâyem.
Yüreği ateşte yanan
Bir rüzgâr daha esti.
Söndürmedi büyüttü o ateşi.
Kalaycının acımasız körüğü gibi,
Üflledi bir volkan etti.
Savurdu her tarafa
Her tarafı kül etti.
Geçer sandığım
Yalnızlığım geçmedi.
Mecnun misali
Leylalar kavuştu
Leylalara kanmadı.
Düştü yollara
Bitmeyen azim ve inatla
Sırtında bir çift gümüş kanatla.
Bu hikâye
Benim değil, bizim hikâyemiz.
Yalnızlığın içinde değil;
Kalabalıklar içinde yalnız kalanların,
Yalnızlık acısıyla,
Boram boram yananların hikâyesi (Terzioğlu, Kervancı, 2010, s. 45-46).*

3.2. TERZİOĞLU'nun araştırma - inceleme kitapları:

TERZİOĞLU'nun eserlerinin ikinci grubunu araştırma - inceleme eserleri oluşturmaktadır.

İ. DEMİRCİ ve M. ÜRKÜT ile birlikte yayımladıkları *Osmanlı Padişahları Albümü* (Ankara, 2009), bireysel olarak yayımladığı *Keçiören Şehrengizi* (Ankara, 2010), *İpek Yolundaki Derbent Elmadağ Şehrengizi* (Ankara, 2010) onun bu kategorideki eserleridir.

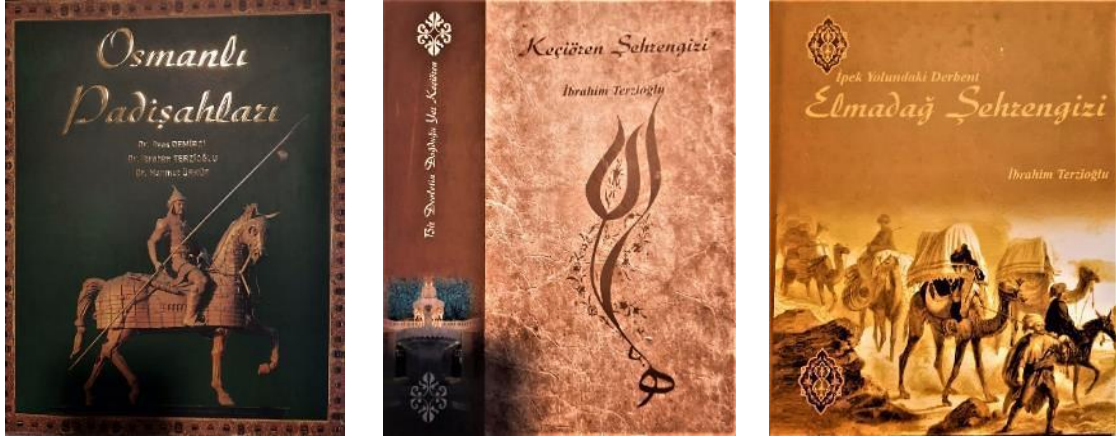

Foto 35-37: TERZİOĞLU'nun araştırma - inceleme türü kitaplarının kapaklarına ait görüntüler

3.3. TERZİOĞLU'nun editörlüğünü yaptığı kitaplar:

TERZİOĞLU'nun eserlerinin üçüncü grubunu editörlüğünü yaptığı kitaplar oluşturmaktadır.

TERZİOĞLU, Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği tarafından sempozyumların, kurultayların, şehrengizlerin düzenlenmesinde önemli rol üstlenmiş; yapılan bilimsel - akademik nitelikli bu toplantılarda hem özgün bildiriler sunmuş hem de birlikte çalıştığı arkadaşları C. ALYILMAZ ve İ. DEMİRCİ ile birlikte bildiri kitaplarının yayımlanmasında editör olarak görev yapmıştır.

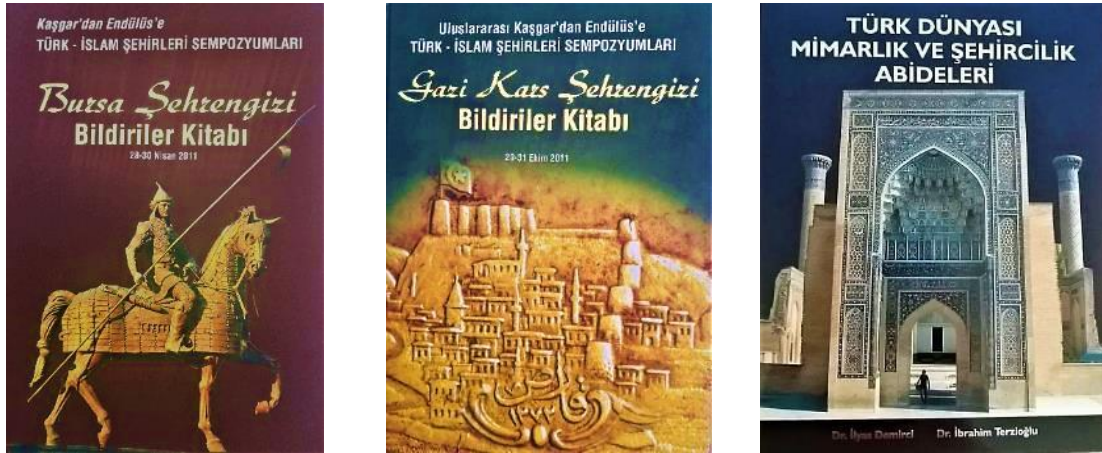

Foto 38-40: TERZİOĞLU'nun editörlüğünü yaptığı kitaplardan bir kısmının kapaklarına ait görüntüler

TERZİOĞLU'nun editörlüğünü yaptığı her biri alanlarında önemli boşluğu dolduran eserlerin bir kısmı şunlardır:

(C. ALYILMAZ ve İ. DEMİRCİ ile birlikte), *Türk Dünyası Mimarlık ve Şehircilik Kurultayı 2010 Astana Bildiriler Kitabı III*, Ankara, 2010.

(İ. DEMİRCİ ile birlikte), *Türk Dünyası Mimarlık ve Şehircilik Abideleri*, Ankara, 2010.

(C. ALYILMAZ ve İ. DEMİRCİ ile birlikte), *Uluslararası Kaşgar'dan Endülüs'e Türk-İslam Şehirleri Sempozyumları Bursa Şehrengizi Bildiriler Kitabı 28-30 Nisan 2011*, Ankara, 2011.

(C. ALYILMAZ ve İ. DEMİRCİ ile birlikte), *Uluslararası Kaşgar'dan Endülüs'e Türk-İslam Şehirleri Sempozyumları Gazi Kars Şehrengizi Bildiriler Kitabı 29-31 Ekim 2011*, Ankara, 2011.

(C. ALYILMAZ ve İ. DEMİRCİ ile birlikte), *Türk Dünyası Mimarlık ve Şehircilik Kurultayı Bildiriler Kitabı Mimar Sinan Uluslararası Olimpiyatları Kimlikli ve Kişilikli Şehirler 15-18 Ekim 2021 Trabzon*, Ankara, 2012.

4. Hüma Yağmurları:

İbrahim TERZİOĞLU'nun 2021 yılının Nisan ayında *Hüma Yağmurları* adıyla yeni bir şiir kitabı BENGÜ Yayınları arasından okuyucuyla buluştu. Kitabın yayımlandığı tarihten önce farklı sebeplerle birkaç kez telefonla görüştüğümüz TERZİOĞLU, yeni şiir kitabını yayımlayacağını söyleyince ben de kendisine TEKE Akademi olarak bu kitabı yayımlamaktan büyük mutluluk duyacağımızı bildirmiştim. Aradan çok kısa bir süre geçtikten sonra Türk dünyasıyla ilgili kıymetli eserler yayımlayan Yakup ÖMEROĞLU'nun TERZİOĞLU'nun yeni şiir kitabı olan *Hüma Yağmurları*'nı yayımladığını öğrendim.

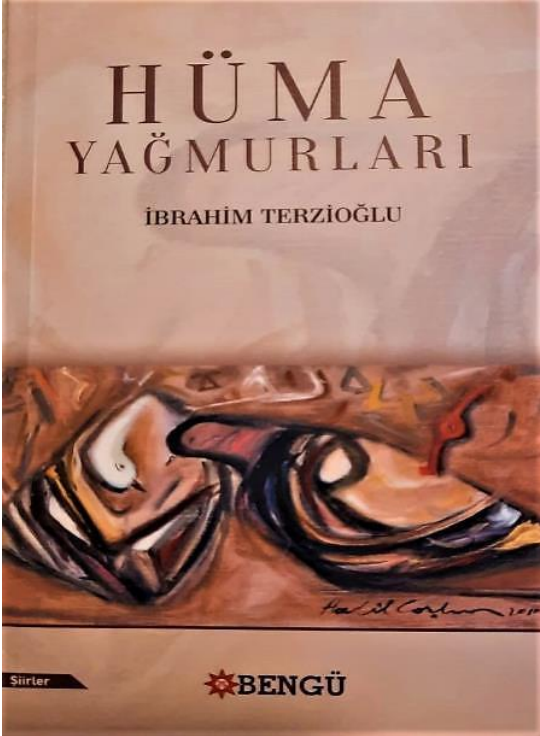

Foto 41: *Hüma Yağmurları* adlı kitabın kapağının fotoğrafı

Kitap Bursa'ya henüz gelmemiştir. Uluslararası TEKE Derneğinin yöneticilerinden ve öncülerinden, değerli bilim adamı Faruk POLATCAN vasıtasıyla kitabı bir gün içinde temin ettim. Soluksuz bir şekilde okuyup inceledikten sonra da TERZİOĞLU'nu arayıp tebrik ettim.

TERZİOĞLU'nun *Hüma Yağmurları* adını koyduğu kitap 12.5x21 cm ebatında ve toplam 188 sayfa. Kitabın 1. sayfasında kitabın adı, şairin adı ve yayınevini adı yer almaktadır. 2. sayfada kitabın künyesiyle ilgili bilgilere ve TERZİOĞLU'nun kısa öz geçmişi yer verilmiştir. Kitabın 3. sayfası ithafa ayrılmıştır. TERZİOĞLU'nun, kitabını, Ankara'daki Atakule'nin, birbirinden değerli birçok ilgi çekici eserin ve projenin mimarı olan A. Ragıp BULUÇ'a (1940-2020) ithaf etmiş olması anlamlıdır.

Hüma Yağmurları'nın 4-7. sayfaları arasında “İçindekiler”, 8-9. sayfalarında A. Ragıp BULUÇ'un ölümünden kısa süre önce *Hüma Yağmurları* için yazmış olduğu takdim bulunmaktadır:

Şiir, birçok kişinin sandığı gibi sadece duyguların yoğunlaştığı bir sanat dalı değildir. Aynı zamanda yüce bir aklın ve arıtılmış duyguların toplamıdır. Homeros'tan beri bu topraklarda gelişmekte olan bir sanat dalıdır. Yedinci şiir kitabında dostum İbrahim Terzioğlu, bu serüvene katkıda bulunuyor. Yelkenlerinde rüzgârlarının eksik olmasını diliyorum.

Hüma Yağmurları'nın 10-11. sayfalarında TERZİOĞLU'nun dostlarından ve Türk Gazeteciliği'nin seçkin ve saygın temsilcilerinden biri olan Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nazmi BİLGİN'in TERZİOĞLU Ailesi ve eserin adıyla ilgili içten yazısı yer almaktadır:

Bugün günlerden Hüma, Yarın ise Hümaertesi:

Tanımadığım bir çocukla karşılaştığımda ilk “*Adın ne?*” diye sordum.

Sonra da “*Adının anlamını biliyor musun*” diyeceklerim. Hüma ile ilk tanıştığımızda bu ikisini de söyleyemeyecek kadar küçüktü.

Adını babası, saygı ve zarafet timsali Emin Terzioğlu gururla söyledi: “*Hüma*”.

Anlamını ben de bilmiyordum merak ettim eve gider gitmez hemen lügatten buldum: “*saadet, mutluluk, devlet kuşu*”.

Çocuklar ismiyle yaşamış. Hüma o günden sonra hayatımıza girdi.

Hepimize mutluluk verdi, saadet verdi, hatta neşe de...

Devlet kuşu ise dedesi can dostum İbrahim Terzioğlu'nun başına kondu. Ona daha da çok yaşama sevinci verdi.

Adına şiir kitabı yazacak kadar da yüce bir sevgi...

Hüma hepimiz için önemliydi ama dedesi için bir başka... İbrahim dede için bir şairin dizilerindeki gibi:

“*Bugün günlerden Hüma, yarın ise Hümaertesi*”.

İnanıyorum ki hepimizin neşe kaynağı Hüma Yağmur Terzioğlu'nun yaşamı, adı gibi herkese saadet ve bereket getirir.

Bu kitabın ön sözünü paylaştığımız yarım asırlık dostum Ragıp Buluç, bir süre önce, bir beyaz ata bindi ve gitti. Ben de rengini bilmediğim bir ata binip gideceğim. Ama bu şiir kitabı yaşayacak.

Büyüyüp genç kız olduğunda kitabını okuyanlar bizim kim olduğumuzu sorarlarsa “*Babamı, dedemi ve beni çok seven iki fâni*” dersin...

Hep artan güvenimle...

Hüma Yağmurları'nın 10-11. sayfalarında ise TERZİOĞLU'nun dostu, bilim ve sanat adamı, felsefeci Ümit Yaşar GÖZÜM'ün TERZİOĞLU'nun sanat anlayışı ve şiirleri hakkındaki özgün ve anlamlı ve yerinde değerlendirmelerine yer verilmektedir:

Derdi İnsan Olanın, Yüreği Ağırırımış!

Yetenek bir armağandır, şiir ise duygu yükü. İnsan duygularını, bir elmas ustasının titizliğinde işlemeyi, yaşama dair derin bilgi ve dili kullanma becerisini öğrendiğinde, coşkun bir nehre dönüşür. Bir de şair dizeleri ile evrenin sesi olacağına inanmasın, artık dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkmış demektir.

Şiir, insanın sesini bulmasıyla başlayıp iletişim kurmayı öğrenerek doğaya yönelmesiyle başlar.

Resmin renklerinin görünen yüzü, şiirde sözcükleri yoğurarak yakalanan ahenkte bulur kendini. Artık ne toprak ayak basılan yerdir ne deniz bildiğimiz su ne de gökyüzü mavi bir boşluktur.

Şiir, yaşamın kendisidir ki; öylesine içten yakılan ağıtla hüzünlenir, sevinçte buluruz kendimizi. İbrahim Terzioğlu sanki söylemek isteyip de bir gün karşılaşacağımızı umarak ertelediğimiz düşüncelerimizin sesidir. Ses ve anlam şairin sözcüklere üflediği kendi ruhudur.

Buna rağmen şiir kendi anlamını kendi üretir. Tam da bu yanıyla düz yazıdan, nesirden ayrılır.

Terzioğlu için şiir ayaklarının bastığı topraklarda başlar başlamasına da ötede biter. Anlamın gücü özlemin ve öfkenin gücüyle bütünleşir, alev olur yakar dizelerinde.

Öylesine yakıcı bir ateştir ki bu, “*Her şey gecede gizli; düşler, aşklar ve kederler...*” dizesi Terzioğlu’nun yaşama bakışını özetler. Gece örter puslu kentin dehlizlerine sinen hüznü, kucaklar aşkları, kederleri, sevinçleri. Gün doğar kentin kadim kalesine, şair kalemine sığır, kent insanın içini ısıtan güneşe.

Terzioğlu, yazmak için ilhamın gelmesini beklemek yerine, kendi ilhamını yaratacağı görselliğin gücünü duyguya dönüştürür. Onun için evrende var olan her şeyin şiirsel bir yanı vardır. Yeter ki, şair bakan değil, gören göz olsun.

Pergel gibidir Terzioğlu’nun düşleri, bir ayağı Anadolu’nun bağrında sabit, diğer ayağıyla bir at başı uzanır adıyla özdeşleştiği Asya’ya, Afrika’ya, Avrupa’ya, Amerika’ya.

Bir bahar daha lazım üşiyen yüreğime dediği yerde yetişir Hüma’sı imdadına ve dizeler yağar yüreğinden. Tıpkı başına konduğu kişiyi kutsayan devlet kuşu gibi konar dedesinin başına.

Terzioğlu için yeniden biçimlenen yaşama, Hüma’nın getirdiği sevinçle, kaygıyı, umudu, sevgiyi, umudu, sevgiyi üfler şiirlerine. Yaşam bir felsefeye döner, anlamı besler, dili besler, aşkı, huzuru besler. Beslerken de, acıyı, öfkeyi dingin bir derinliğe çeker.

Onun şiiri felsefeyle bütünleşik, üstatların ağıdalı dilinin ötesinde yaşamdan beslenen bir dildir. Cümlelerden ziyade sözcüklerin kavramsal gücünden oluşan dizelerdir Yunus Emre tadı veren.

Şiirleri, üstümüze yağın yaz yağmuru gibi, aheste aheste akan dille başlar. Özlemi dillendirirken bir gize dokunur gibidir. Bunun için şiirin dilden doğmadığını ama başladığını yeniden hatırlarız.

Şiirinde, özlem duyduğu her şey aşktır. Aşk bir sözcük olmaktan çıkmış, ‘şey’in özüne yüklenen derin anlama dönüşmüştür.

İnsandan yana dertlidir. Derdi, yaratılış teorisinden uzaklaşmış bir varlığın evrende egemenlik kurma ihtirasının önündeki sete, büyük engel olma isteğidir. Tepkisi, yozlaşan insanın evreni taşıdığı kutsal çöküşün arkasına sığınarak her şeyi olağan (mübah) sayan anlayışınadır.

Belki de sonun başlangıcı burada başlıyor. Artık kitlelerin Fırat’ın kenarında kurdun yediği kuzunun hesabını verme düşüncesinden çok, kuzuyu kendisinin yiyememiş olmasına dövünmesi vardır.

Oysa Terzioğlu, şiirlerinin ortak bağı, dostluk, insan ve doğa sevgisidir. Kutsadığı değerlerin, yitirdiklerinin özlemidir. Onun bu hâli, zamanın girift sarmalında dönen yaşamı, dille geleceğe taşıma çabasıdır.

Aşktan yana güçlü bir dildir şiire dönüşen ki, sınır ötesidir ruhunu besleyen özlem.

Şiir annedir, uzaktır, kuş uçmaz kervan geçmez karlı dağlardır. Gurbettir, aşktır. Mavi umutlara ulaşacağını düşlediği Tanrı Dağlarında Börteçine’sini bıraktığı Ergenekon’dur, Kızıl Elma’dır, lacivert ülkedir, vazgeçilmez tutkusu Anadolu’dur.

Foto 42: TERZİOĞLU'nun, İspir Belediye Başkanı Ahmet COŞKUN (solda), Felsefeci Ümit Yaşar GÖZÜM, (Ağabeyi) Kasım TERZİOĞLU ve (Oğlu) Emincan TERZİOĞLU ile birlikte çekilmiş bir görüntüsü

Kitapta 17. sayfadan başlamak üzere TERZİOĞLU'nun farklı zamanlarda yazmış olduğu şiirler okuyucuyla buluşturulmaktadır:

Hüma Yağmurları (17-18), Bir Ben Sığmadım! (19), Benim Yerime! (20), Arafat'ta! (21), Mavi Atlar Ülkesi! (22), Bakırdan Tenler! (23-24), Bir Bulut Olsam! (25-28), Bir Nefeslik Ömür! (29-30), Kalayım Tek Başına! (31), Tanıdık Sokaklar! (32), Mutluluk İçimizde! (33-34), Yalnızca! (35), Burası Anadolu! (36), Dil Yarası (37), Meçhul Tuzak! (38-39), Sevgiliye Yakarış! (40-41), Gecede Gizli Düşler! (42-43), Tut Elimden! (44-45), Gurbet ve Hasret! (46-47), Ömür Tükenir! (48-49), Gafletten Uyanmak! (50-51), Gönül Yalnızlığı! (52), Senfonisi Yazılmamış Besteler (53-54), Ölüm ve Eser (55), Gurbet Bu! (56-57), Hümam (58), Anadolu Kokan Dostlar (59-60), Umutları Olmalı İnsanın! (61-62), Hayat Bir Hüma Kuşu! (63-64), İyi ki Çocuklar Var (65-66), Taşır Ağır Yükleri (67), Kar Yağdı Yürekler! (68), Kelebek Ömrü! (69-70), Kervancı (71-73), Kanatsız Melek! (74), Mavi Çiçek Olamam! (75), Bu Çocuk Yüreğim! (76), Bulutlara Tutunmuş Umutlar! (77-79), Mavi Umutlar (80-81), Mankurtlaşmış Yürekler! (82-83), Mavi Yıldız! (84-86), Mavi Diyarlar! (87), Karakalem (88-89), Bir Ömür Aldanmak! (90-91), Üryan Geldim Öyle Giderim! (92-93), Hüma Yağmur (94-95), Seher Yıldızı (96-97), Sensiz Neyleyim! (98-99), Beklenen Vuslat! (100-101), Sizin Olsun! (102-103), Selam Söyle! (104-105), Yüküm Kaçkarlar Kadar! (106-107), Allı Turnam (108-109), Anacığım (110-111), Analar Bilirim (112-113), Anam (114-115), Kimin Olursa Olsun (116), Ben Anadolu'yum! (117-119), Kardan da Beyazdı! (120-121), Gel Aşk Ehli! (122-123), Dağlar! (124), Bir Avuç Umut! (125), Bir Bahar Daha Lazım! (126-127), Kanat Çırpın Lacivert Ülkelere! (128-129), Bir Demet Karanfil (130-131), Düşlerime Ayna Ol (132), Ha Kısmet Dostlar! (133), Yük Olmasın Tenine! (134), Uyanış! (135), Kâbe'yi Hüznü Sarmış! (136-139), Yüreğim Hüma Dolu! (140), Bir Nefestir Umut! (141), Her Mekân Bir Umut Taşır! (142-145), Her Şey Boşuna (146), Eyvah ki; Ne Eyvah! (147), Dağlarda Sakla Beni! (148-149), Sahipsiz Kalasın Dünya! (150-151), Unuttuğumuz Renkler!

(152-153), Uzaklara Kanat Çırpın! (154-155), Ey Aziz Vatan! (156), Gerisi Yalandır Dostlar! (157), Bereket Yağmurumsun! (158), Dar Vaktin Yolcularıyız! (159-160), Vatan (161-162), Yüreğim Üşüyor! (163), Yağmur (164-165), Çok Şey mi İstiyorum! (166-167), Bir Yudum Sudur Yaşam! (168), Hüma Kuşum! (169), Bir Mum Yak Geleceğe! (170-172), Her Yanımız Bencilik! (173), Yalnız Yürek! (174-175), Beklenen Vuslat! (176-177), İnsan Olmaktan Yoruldum! (178-181), Aldan Al Turnalar Vardır! (182-183), Bir Çocuk Yaşiyor Yüreğimde! (184-186), Hazan (187).

Foto 43: TERZİOĞLU'nun şiir kitabına da adını veren torunu
"Hüma Yağmur" ile birlikte çekilmiş bir fotoğrafı

TERZİOĞLU'nun kitabında 98 şiir bulunmaktadır. İlk şiir ise (s. 17-18) kitaba da adını veren "Hüma Yağmurları"dır. Önce bu şiiri paylaşıp sonra TERZİOĞLU'nun neden şiir kitabına bu adı koyduğunu izah etmek yerinde olacaktır:

Hüma Yağmurları

*Zaman ve mekân ötesidir,
zümrüt rengi Kaf Dağı.*

*Her hayalin ete kemiğe büründüğü,
umutların tükenmediği,
masal ülkesinin
Hüma Kuşu'dur,
oralarda yürekler...*

*Rengârenk telekleriyle
her rengi taşır
yeni umutlara...*

*Habercisidir
darda, yolda kalanın!
Zümrüt yeşili diyara
sağanak sağanak yağarak
hüma yağmurları,
yeşertir
kurumuş vicdanları...*

*Coşturur,
susturulmuş çılgınlıkları,
yıklar, yumar
tüm sembolleri...*

*Sembollerin altından
özlenen pırl pırl
insan çıkar.*

TERZİOĞLU'nun hayatında doğal olarak da şiirlerinde gizemli canlılardan kuşlar özellikle de hüma (< umay) kuşu ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Resimden ve güzel sanatlardan çok iyi anlayan TERZİOĞLU'nun *Hüma Yağmurları* adlı kitabının kapağına Halil COŞKUN tarafından yapılan kuşlarla ilgili bir resmi koyması da tesadüfi değildir.

Bilindiği üzere hüma kuşu, olağanüstü özellikleri olduğuna inanılan mitolojik, efsanevi bir kuştur. “Zümrüdüanka”, “anka”, “simurg”, “feniks / phoenix”... adlarıyla başka dillerde de kültürlerde de benzer şekillerde karşımıza çıkan hüma kuşu eski Türk yaşayış ve inanışında da ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Eski Türk boy ve toplulukları hüma / “umay” kuşunun gökyüzünde yaşadığına, dilediği her yere ulaştığına, cesaretin, gücün, kudretin, egemenliğin, asaletin, soyluluğun, bahtın, devletin, servetin, bolluğun, bereketin, güvenin, mutluluğun ve huzurun sembolü olduğuna inanmışlar; onun farklı betimlemelerine heykellerde, süs ve kullanım eşyalarının üzerlerinde yer vermişlerdir⁴ (Alyılmaz, 2000, s. 12-15; Alyılmaz, 2005, s. 80-82).

Moğolistan'da ve Sibirya'da yaşayan bazı Türk boy ve toplulukları arasında Umay kuşu ile ilgili şu düşünce hâkimdir:

Umay (> ... > hüma) kuşu, göklerde yaşar; enginlerde uçar; Tanrı Dağları'nın / Altay Dağları'nın zirvelerinde dinlenir. Umay Tanrı elçisidir. Umay dışıdır. Umay anadır. Bu yüzden de kut anadan gelir. Umay rızık, baht, şans, bolluk, bereket taşır. Umay bahtlı doğacak / yönetici olacak / devleti idare edecek kimselerin gerdek gecesi bir araya gelecek olan annelerine babalarına göğün yedinci katından inerek çocuklarının bahtlı, devletli olacağını bizzat kendisi haber verir⁵ (Alyılmaz, 2015, s. 238).

⁴ Umay / Hüma kavram işareti hem Türkiye'de hem de Türk dünyasında şahıs adı, soyadı, lakap, iş yeri adı vd. olarak da kullanılmaktadır.

⁵ Bu bilgi Cengiz ALYILMAZ tarafından bölgede yapılan yüzey araştırmaları ve görüşmeler sonucunda derlenmiştir.

Foto 44: (Xi'an'da Tang West Market Museumda) Uygur Dönemi'ne ait bir bengüsü kadehinin üzerindeki umay / hüma kuşu betimlemesinin görüntüsü
(Foto: C. ALYILMAZ; Alyılmaz, 2015, s. 90)

Foto 45: "Ağzında kut / ülüg taşıyan umay kuşu" betimlemesi bulunan sorguç⁶
(Foto: Cengiz ALYILMAZ; düzenleme: Onur ER; Alyılmaz, 2015, s. 239)

⁶ Bu sorguç, Moğolistan'ın Höşöö Tsaidam Bölgesi'ndeki II. (Kök)türk Kağanlığı Dönemi'ne ait Bilge Kağan Anıt Mezar Kompleksi'nin yanında tespit edilen yeni bir anıt mezarda Türk-Moğol Bilim Heyeti tarafından yapılan kazı sonucunda bulunmuştur. Sorguç söz konusu kazıda bulunan diğer eserlerle birlikte Ulaanbaatar'daki Milli Tarih Müzesinde sergilenmektedir.

Foto 46: Höşöö Tsaidam'daki (Arhangai Aimag - Moğolistan) (Kök)türk Dönemi'ne ait bir anıt mezarın sunak taşlarından birinin üzerinde bulunan umay kuşu betimlemelerinden hareketle Levent ALYAP tarafından yapılmış tasarımın görüntüsü (Alyılmaz, 2015, s. 238)

Foto 47: Üzerinde “ağzında kut / ülüg taşıyan umay kuşu” betimlemesi bulunan Uygur Dönemi'ne ait bir dokümanın görüntüsü (Foto: C. ALYILMAZ; Alyılmaz, 2015, s. 221)

“Hüma” sözcüğünün Orhun Yazıtları’nda “umay” kavram işaretleriyle karşılanmış olduğunu, dar anlamda Bilge Kağan’ın ve Köl Tigin’in anneleri İlbilge Katun’un geniş anlamda da bütün annelerin “kut”un (mutluluğun, bahtın; asaletin, soyluluğun; yiğitliğin) kaynağı olduğunu belirtmek için kullanıldığını anımsatmakta yarar vardır:

umay teg ögüm katun kutinga inim köl tigin erat bultı: “Umay”a benzeyen annemin kutu / bahtı sayesinde kardeşim Köl Tigin yiğitlik buldu / kazandı (Köl Tigin Yazıtı Doğu Yüzü, 31. Satır; Alyılmaz, 2005, s. 46).

Foto 48: Börkünün ön kısmında umay / hüma kuşu betimlemesi bulunan Köl Tigin’e ait heykel başının görüntüsü (Foto: Cengiz ALYILMAZ; düzenleme: M. Fatih KILIÇ)

Foto 49: Özbekistan Cumhuriyeti’nin Devlet Arması’nın üzerindeki hüma / umay kuşu betimlemesi (Foto: C. ALYILMAZ; Alyılmaz, 2000, s. 12-15)

Umay (kumay ~ humay ~ huma ~ hüma) kuşuyla ilgili inanışların sonraki dönemlerde de Türk boy ve toplulukları tarafından devam ettirildiği; aynı kavramı karşılamak için “toğrul”, “karakuş”, “alp kara kuş”, “anka”, “zümrüdüanka”... kavram işaretlerinin de kullanıldığı; söz konusu kuşla ilgili betimlemelere farklı objelerin üzerlerinde, süs ve kullanım eşyalarında, devlet armalarında, mimarlık eserlerinde yer verildiği bilinmektedir:

*Foto 50: Üzerinde umay kuşu betimlemeleri bulunan
Buhara'daki Nadir Divan Bey Medresesi'nin taş kapısının görüntüsü
(Foto: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8c/Nadir_Madrasah_Phoenix.JPG)*

Türk yaşayış ve inancına ait değerleri çok iyi bilen, araştırıp inceleyen İbrahim TERZİOĞLU'nun ilk torununun adını “Hüma Yağmur” koyması, şiirlerinde sık sık “hüma” mazmununa yer vermesi ve son kitabını da “Hüma Yağmurları” diye adlandırması tesadüfün değil; bilinçli bir tercihin ürünüdür. Nitekim TERZİOĞLU'nun “Hüma Yağmurları” adlı kitabında “Hüma Yağmurları” başlıklı şiir dışında Hümam (s. 58), Hayat Bir Hüma Kuşu (s. 63), Hüma Yağmur (s. 94), Yüreğim Hüma Dolu (s. 140), Hüma Kuşum (s. 169) başlıklı şiirleri de bulunmaktadır. Başlığında “Hüma” olmasa da birçok şiirde de (Bereket Yağmurumsun!, Bir Nefes Umut!, Bir Çocuk Yaşıyor Yüreğimde başlıklı şiirlerinde olduğu gibi) TERZİOĞLU, “Hüma” kavram işaretine yer verip bu sözcüğü tevriyeli olarak kullanarak hem “hüma kuşu”nu hem de torunu Hüma Yağmur’u okuyucuya hatırlatmaktadır.

“Yağmur” kavram işareti de dilimizin ve kültürümüzün gizemli sözcüklerindedir. Bolluk, bereket, rahmet, lütuf; özlem, ümit; yeniden doğma, doğuş; saflık, temizlik, arınma, kurtulma, dirilme, diriliş, özgürlük; melodi, ritim; hüznün, gözyaşı, ayrılık... yağmurun çağıştırdığı akla gelen ilk kavramlar ve temsil ettiği sembollerdir. TERZİOĞLU’nun “yağmur” kavram işaretini de şiirlerinde farklı anlamlarda kullandığı dikkati çeker.

Her şeyin sıradanlaştı(rıl)dığı, liyakatin gün yüzü görmesin diye âdeta çelik kasalarda saklandığı, “değer”lerin, “değer”ini bul(a)madığı... bir dünyada “erdem”, “liyakat”, “değer” ve “nitelik” adına ne varsa incinir, kırılır, kaybolur; eğer şanslıysa ve hayatta kalmayı başarabilirse ya köşesine çekilip yaşananları kader sayar; kaderine boyun büküp zamanla sıradanlaşır ya da mekân değiştirmek zorunda kalıp “hüma / umay” misali küllerinden yeniden doğmanın gayreti içinde olur.

TERZİOĞLU’nun hikâyesi de aslında “hüma / umay” misalidir. Nitekim o, sıradan olmayanlardandır; emekle, çabayla, güçlkle elde edinilmiş, öz farkındalığa ulaşmış bir karakterin sahibidir. O, yaptıkları ve yazdıkları farkındalık oluşturan, içinde yaşadıkları toplumun değerlerinin hem temsilcisi hem de bekçisi olan “aykırı öncüler”dendir. Bu tür insanların değerleri ne yazık ki yaşadıkları dönemlerde pek bilinmez; bunlar üstelik de çoğu kez “sıradanlar”ın hedefi hâline gelirler. Bunların meziyetleri, bilgece icraatları, tavizsiz yaşayış ve inanışları, omurgalı ve dik duruşlu davranışları, “sıradanlar” tarafından “sıradanlar”a “zafiyet” olarak gösterilir. Bunları ötekileştirmek ve yalnızlaştırmak için bunlara “farklı kimlikler” (“asi”, “aykırı”, “dikbaşı”, “başınabuyruk”, “kibirli”, “geçimsiz” vd.) oluşturulur. Farkındalık oluşturan bu değerler tıpkı TERZİOĞLU gibi ne yazık ki zamanla içinde yaşadıkları dünyaya sığmaz olurlar:

Bir Ben Sığmadım

*Bir dönüştür hayat,
uzak diyarların
sarı ufuklarına.*

*Gölgelerin
tükendiği anlardayız.*

*Yalnız atımın toynak sesleri,
gözlerimde nem,
yüreğimde gam,
duygularımda dem...*

*Ey,
koca dünya;
bir ben sığmadım,
bir çalının dibine,
bir taşının kovuğuna...*

*Bıraktım gidiyorum
sesimin tınısını,
tenimin kokusunu;
benden sonraki
göçmenlere... (Terzioğlu, 2021, s. 19).*

TERZİOĞLU'nun yukarıdaki dizelerinde sanki Nesîmî'nin kokusu ve onun eşsiz şiirinin nefis tadı hissedilir gibidir:

*Mende sıgar iki cihân, men bu cihâna sıgmazam,
Cevher-i lâmekân menem, kevn ü mekâna sıgmazam (Nesîmî)*

Kimi zaman “aynı güneş altında doğup aynı ay ışığında serpilerek, aynı güneşle kavrulan, aynı acıyla yoğrulan ve buram buram Anadolu kokan” üç beş dost, kimi zaman da birkaç metrelik bir mekân, çoğu zaman da kuşların özgürlükler ülkesi engin mavilikler (gökyüzü), TERZİOĞLU için sığınak olur. O, bakırdan tenlerin arzularını ve umutlarını kuşların kanatlarında maviliklere gönderir. ‘Hüma / umay kuşu’ elçi olarak bütün dilekleri, umutları maviliklerden rahmeti ve bereketi bol olan, esirgeyici ve bağışlayıcı Yüce Tanrı’ya ulaştırır. Tanrı her şeyi gören ve bilendir. O’dur aslında her şeyi var eden ve yönlendiren... O’dur rahmet, nimet, hürriyet ve zürriyet adına “Hüma Yağmurları”nı yağdıran... Hüzün de mutluluk da kut da umut da onun lütfü ve eseridir. Bu yüzden “kurtlar gibi hür olmak için, kuşlar gibi maviliklerde, mavi diyarlarda, mavi ülkelerde özgürce kanat çırpma için, mavi geleceğe güvenle, umutla mavi mavi bakmak için ve maviliklerde yol alıp mutlu olmak için” “Umutları Olmalı İnsan”ın...

“Hayat, zifiri karanlık olsa da, hayat nimet, güzellik, yaşam iksiri diye her gün avuç avuç ağı sunsa da; annelerin kokusu rüzgârlarla saçlara ve yüreklere dokunmalı; umut aşımali kocaman yüreklere”; herkese ve her şeye rağmen “Umutları Olmalı İnsan”ın...

Umutları Olmalı İnsanın!

*İnsanın yokuşları olmalı;
hayata dair.*

*Yorulmalı,
terlemeli,
bitkin düşse de,
yeniden başlamalı hayata.*

*Gelincik tarlaları
alın bin bir tonu ile,
koşmalı beyaz umutlara.*

*İnsanın yokuşları olmalı;
hasretine kavuşmaya,
yokluktan sıyrılmaya,
ölümden korkmamaya...*

*Umutları olmalı,
umutsuzluğa inat.
Bin bir kanat çırpmalı
tüm kahpeliklere...*

*İnsanın umutları olmalı;
mavi bir çakıl tanesine,
bir damla yağmura:
Kışa,
Yaza,*

*Bahara,
Hazana...*

*İnsanın umutları olmalı;
insan olmaya,
insan kalabilmeye.*

*İnsanın umutları olmalı;
ay ışığına,
alacakaranlığa,
fecrin kızılığına (Terzioğlu, 2021, s. 61-62).*

*Foto 51: TERZİOĞLU'nun Tunceli yaylalarında çekilmiş bir görüntüsü
(Foto: C. ALYILMAZ)*

5. Sonuç ve Öneriler:

“Çıkarlar”a, mevkilere, makamlara değil; yalnızca akla ve değerlere boyun eğenlerden olan TERZİOĞLU’nun şiirleri ve (diğer) eserleri de âdeta bir “değerler manzumesi” gibidir. Onun şiirlerinin bazı Türk lehçelerine (Azerbaycan Türkçesine, Kırgız Türkçesine ve Kazak Türkçesine) aktarılıp yayımlanmasının temelinde de söz konusu şiirlerin bünyelerinde ortak değerleri barındırmaları yatmaktadır. TERZİOĞLU’nun hayatı ve eserleriyle ilgili lisansüstü çalışmaların yapılması onun adının, eserlerinin ve temsil ettiği ‘değerler’in geleceğe taşınması bakımından son derece önemlidir.

Bu sebeple:

- TERZİOĞLU’nun eserlerinin bütüncül olarak ele alınıp incelendiği çalışmalar yapılmalıdır.
- Baskıları biten kitapları güncellenerek yeniden yayımlanmalıdır.
- Sanatla, edebiyatla, kültürle, Türk dünyasıyla, mimarlıkla, şehircilikle... ilgili kurum ve kuruluşlar, bakanlıklar, belediyeler... TERZİOĞLU’yla sürekli iletişim hâlinde olup onun engin bilgi, birikim ve deneyimlerinden yararlanmalıdır.
- Tarihi ve çağdaş bir kent görünümü kazanmasında önemli rol oynadığı Keçiören’de (Ankara) yaşadığı caddeye / sokağa İbrahim TERZİOĞLU’nun adı verilmelidir.

Kaynaklar:

- Alyılmaz, C. (2000). Özbekistan Cumhuriyeti’nin devlet armasındaki hüma kuşu tasviri. *Orkun Dergisi*, 23, 12-15.
- Alyılmaz, C. (2005). *Orhun yazıtlarının bugünkü durumu*. Ankara: Kurmay Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2015). *İpek yolu kavşağının ölümsüzlük eserleri*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Alyılmaz, S. (2010). İbrahim Terzioğlu ve “Keçiören şehrengizi”. *Turkish Studies*, 5(3), 750-762.
- Biçer, N. (2011). Elmadağ şehrengizi. *Turkish Studies*, 6(1), 836-840.
- Şahin, H. (2019). Dede Korkut Kitabı’nda “vefa değeri”. *Dünya Kültür Mirası Dede Korkut Uluslararası Sempozyumu (25-27 Nisan 2019 Bayburt) Bildiri Kitabı*. Bayburt.
- Terzioğlu, İ. (2021). *Hüma yağmurları*. Ankara: Bengü Yayınları.

Extended Abstract

Born in a village named Çatak located in the Ovacık district of Ilıca, Erzurum, on the 15th of November, 1964, TERZİOĞLU relocated to Ankara with his family when he was just a child.

TERZİOĞLU finished his primary and middle school education in Ankara. He received his high school education at Atatürk High School in Erzurum and Anafartalar High School in Ankara and his university education at Karadeniz Technical University in Trabzon and Gazi University in Ankara.

TERZİOĞLU fulfilled his military duty in 1987 as a “Third lieutenant” at the Çerkezköy 3rd Armored Brigade Command.

After completing the military service, İbrahim TERZİOĞLU worked as a manager in the family company and operated in the fields of construction, restoration, and conservation. In

order to improve his professional competencies, he examined the buildings in Moscow and Rome, where he increased his level of knowledge and reinforced his etiquette. TERZİOĞLU played an important role in the revival of many buildings once built by foundations in our country.

TERZİOĞLU started working at the Keçiören Municipality in 1994 as the “Deputy Mayor” responsible for art, culture, and the Turkic world. He successfully held the position for 15 years and made significant contributions to the Keçiören district to gain a “modern” and “historical” identity. It is an undeniable fact that TERZİOĞLU’s professional and artistic knowledge, hard work, and handicraft can be found in every architectural structure built by the municipality in those years, especially the Estergon Castle and Estergon Turkish Cultural Center, as well as in every park, garden, monument, inscription, sculpture, and work of art built and every scientific-academic meeting held in that period (Alyılmaz, 2010, p. 750).

TERZİOĞLU, whose tenure at the Keçiören Municipality ended in 2009, was appointed to the Elmadağ Municipality as an “expert” in the same year. TERZİOĞLU successfully held the position until 2018, when he retired.

During his years at Keçiören Municipality and the Union of Engineers and Architects of the Turkic World, TERZİOĞLU carried out important projects for the Turkic Republics’ unity and solidarity and the Turkic Republics World.

TERZİOĞLU was awarded the “Turkish World Service Award” by the Valeh Hacilar International Scientific and Cultural Research Foundation in 2012 for his studies and books on the Turkic world.

He is known as a researcher, writer, and poet, in addition to his roles as a “city planner” and “manager”.

It is possible to evaluate the works of TERZİOĞLU in three groups, namely “poetry books”, “research and analysis works”, and “works he edited”.

TERZİOĞLU published his first poetry book (*Yürek Nefesi*) in 1991. His last poetry book (*Hüma Yağmurları*) was published by BENGÜ Publishing House in 2021.

Other poetry books, in which TERZİOĞLU compiled the poems he wrote at different times, are as follows: *Mavi Yıldız* (2001), *Bakırdan Tenler* (2006), *Bir Bulut Olsam* (2009), *Seher Yıldızı* (2010), and *Kervancı* (2010).

Hüma Yağmurları is TERZİOĞLU’s 7th poetry book, published in April 2021, in which are a total of 98 poems. This book features both selected poems from his previously published books and his new poems.

It is noteworthy that TERZİOĞLU expressed his emotions, thoughts, experiences, reality, and dreams masterfully but by using simple language, traditional rhetoric, and metaphors, as well as his images, words, and stylistic devices.

TERZİOĞLU’s poems are like the embodiment of values. Conducting studies on TERZİOĞLU’s life and works on the graduate level is of grave importance for honoring his name and bring his works and the values he represents to the future.

All institutions and organizations operating in the fields of art, literature, culture, the Turkic World, architecture, urbanism, etc., as well as ministries and municipalities, should pay special attention to the legacy of TERZİOĞLU and utilize his vast knowledge and experience.

